

Helsingissä
25.3.2014

Valtionvarainministeriö Kunta- ja aluehallinto-osasto

Kansallinen Kokoomus r.p:n lausunto luonnoksesta kuntarakennelain muuttamiseksi

Viite: Lausuntopyyntö VM149.00/2013

Yleisesti

Kokoomus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta kuntarakennelain muuttamiseksi.

Kokoomus kannattaa suomalaista kuntaperusteista mallia, jossa kunta on palveluiden järjestäjä ja jossa valta ja vastuu ovat kuntalaisilla ja heidän valitsemillaan päättäjillä.

Kokoomus kantaa huolta suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta, julkisen talouden kestävydestä ja kansantaloutemme elinvoimasta. Väestön ikääntyminen, julkisen talouden tilanne ja huoltosuhteen nopea heikkeneminen tekevät rakenteiden uudistamisesta myös kuntatasolla väistämätöntä ja välttämätöntä.

Kuntarakennemuutos on merkittävä osa hallituksen kuntauudistusta, johon liittyvät sen lisäksi valtiosuuslakiuudistus ja kuntalain kokonaisuudistus sekä kiinteästi myös sosiaali- ja terveydenhuoltorakenteen uudistus.

Helsingin seudun ulkopuolisilla 15 kaupunkiseudulla asui 2013 noin 43,5 prosenttia Suomen väestöstä ja näiden osuus bruttokansantuotteesta oli 2010 yhteensä 38,9 prosenttia. Vuonna 2011 noin 42,3 prosenttia kaikista työpaikoista oli kyseisillä kaupunkiseuduilla.

Näiden kaupunkiseutujen menestys ja elinvoima ovat siis äärimmäisen tärkeitä koko Suomen tulevaisuudelle. Kuntarakenteen tulee tukea kaupunkiseutujen mahdollisuuksia kehittyä. Kuntarakenteen tulee ehkäistä yhdyskuntarakenteen eriytymiskehitystä.

Kokoomus on huolissaan myös kuntatalouden tilasta ja kuntien taloudellisesta eriytymisestä. Kansalaisten palvelujen saatavuus vaihtelee asuinkunnasta riippuen. Kokoomus ei pidä eriytymiskehitystä hyvänä, sillä se heikentää kansalaisten yhdenvertaisuutta.

Edellä mainittuun viitaten, Kokoomus näkee, että mikäli koko Suomen kannalta elintärkeillä kaupunkiseuduilla ei synny alueen kokonaisuuden kannalta riittäviä ratkaisuja, on valtioneuvostolla oltava toimivalta eheyttää kuntarakennetta kunnanvaltuustojen päätöksistä huolimatta.

Kokoomus pitää positiivisena mahdollisuutta tarkastella kuntarakenteen ja yhdyskuntarakenteen kehitystä säännöllisesti. Valtioneuvoston toimivalta on lakiluonnoksessa sidottu tiukkoihin kriteereihin. Kokoomuksen mielestä esityksessä kuntien omat liitosratkaisut ovat ensisijaisia ja kynnys valtioneuvoston toimivallan käyttämiselle korkea.

Kaupunkiseutuperusteista

Kokoomus pitää lakiluonnoksen kaupunkiseutuperusteita järkevinä ja kattavina, joskin tiukkoina. Neljän viidestä perusteesta tulee täytyä, jotta erityinen kuntajakoselvitys voidaan asettaa. Esityksen mukaan keskustaajamaperuste yksinään riittäisi perusteeksi erityiselle kuntajakoselvitykselle.

Perusteet kuvaavat kaupunkiseutua kuntalaisen näkökulmasta hyvin. 100 000 asukkaan rajan oikean suuruisena, koska tämä kattaa merkittävimmät kaupunkiseudut.

Kokoomus korostaa, että perusteet kuntaliitoksille ovat olemassa myös metropolialueella.

Menettelystä ja valtioneuvoston päätösvallan rajoista

Kokoomuksen mielestä kunnalliseen itsehallintoon ei pidä puuttua kevyin perustein. Ensisijaista on kuitenkin varmistaa, että kansalaisten yhdenvertainen oikeus palveluihin toteutuu. Lisäksi kuntarakenteen on oltava sellainen, että se tukee tervettä yhdyskuntarakennekehitystä sekä lisää julkisen sektorin tuottavuutta.

Perusteellinen erityinen kuntajakoselvitys on ehdoton toimivallan käytön edellytys, samoin kaupunkiseutuperusteiden täytyminen. Kokoomuksen mielestä on tarpeen, että valtionvarainministeriön kuntaosaston tulee ylläpitää riittävää valmiutta tukea erityisiä kuntajakoselvityksiä, jotta ne ovat korkealaatuisia eivätkä rasita kuntia kohtuuttomasti.

Kokoomus korostaa, että valtioneuvostolla on jo nyt toimivaltaa muuttaa kuntarakennetta kriisikuntatilanteissa. Lakiesityksessä ei esitetä uutta käytäntöä, vaan laajennetaan olemassa olevaa toimivaltaa tilanteissa, joissa kuntarakenteen uudistaminen on välttämätöntä.

Vaikutusarvioinnista

Kokoomuksen mielestä kuntarakenteen uudistaminen luo edellytyksiä tehostaa kuntien toimintaa ja vakauttaa kuntataloutta huoltosuhteen heiketessä. Kaupunkiseutujen merkitys kansantalouden ja koko maan kilpailukyvyn kannalta on erittäin merkittävä. Kaupunkiseuduilla tapahtuvilla kuntarakenteen muutoksilla on saavutettavissa suuria vaikutuksia koko kansantalouden sekä aluetalouden kannalta.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelun tehostaminen merkitsee, että yhdyskuntarakenteen hajautumisesta aiheutuvaa kustannusten nousua voidaan hillitä. Kokoomus pitää tarkoituksenmukaisena, että kunnille korvataan erityisen kuntajakoselvityksen aiheuttamia kustannuksia sekä korvataan mahdollisia valtionosuuksien menetyksiä luonnoksessa esitetyllä tavalla.

Taru Tujunen
Puoluesihteeri
Kansallinen Kokoomus r.p.